

POSTANOWIENIE

Dnia 25 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w osobie sędziego SA Urszuli Iwanowskiej, po rozpoznaniu w dniu 25 czerwca 2015 r., na posiedzeniu niejawnym,

sprawy z odwołania E. G., I. G., M. Ż. i Z. Ż.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

przy udziale zainteresowanej A. C.

o należności z tytułu odpowiedzialności spadkobierców za zobowiązania spadkodawcy z tytułu nieopłaconych składek

na skutek zażalenia E. G. i I. G. na postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 marca 2015 r., sygn. akt VII U 1494/13,

postanawia: oddalić zażalenie.

SSA Urszula Iwanowska

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 26 marca 2015 r. pełnomocnik odwołujących I. G. i E. G. – matka S. Ż. wniosła o ustanowienie dla odwołujących adwokata z urzędu. Do wniosku załączono oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, z których wynika, że E. G. pozostaje w związku małżeńskim, ma dwójkę dzieci, miesięczny dochód netto to kwota 2.786 zł., natomiast wydatki wynoszą także kwotę 2.786 zł. Według oświadczenia I. G. pozostaje ona w związku małżeńskim, ma dwójkę dzieci, zamieszkuje w 50 m mieszkaniu, miesięczny dochód netto to kwota 8.660 zł., natomiast wydatki przewyższają tę kwotę i wynoszą 9.240 zł.

Postanowieniem z dnia 30 marca 2015 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił wnioski I. G. i E. G. o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Sąd pierwszej instancji mając na uwadze art. 117 § 1-3 i 5 k.p.c. wskazał, że potrzeba udziału w postępowaniu wykwalifikowanego pełnomocnika procesowego, jako niezbędna przesłanka jego ustanowienia, podlega swobodnej ocenie sądu. Oceny, czy taka potrzeba zachodzi Sąd dokonuje biorąc pod uwagę zarówno przynioty osobiste strony, a szczególnie jej nieporadność w formułowaniu żądań i przedstawianiu okoliczności faktycznych sprawy, jak i charakter samej sprawy, jej ewentualne zawłośc i konieczność prowadzenia wielowątkowego postępowania dowodowego oraz rozważenia skomplikowanych zagadnień prawnych.

Jednocześnie Sąd Okręgowy wyjaśnił, że przez nieporadność strony należy rozumieć sytuację, w której strona nie potrafi w zrozumiały i poprawny sposób przedstawić swojego stanowiska procesowego oraz nie ma podstawowej orientacji w regułach rządzących procesem cywilnym w związku z czym nie można zasadnie oczekiwać, iż pouczenia sądu udzielane w trybie art. 5 k.p.c. będą wystarczające dla zapewnienia tej stronie odpowiedniej wiedzy o możliwych i celowych czynnościach procesowych.

Mając powyższe na uwadze, sąd pierwszej instancji podniósł, że w sytuacji, w której strona wykazuje wystarczającą znajomość reguł, według których toczy się postępowanie, a obie odwołujące stawiały się wraz z matką pełnomocnikiem na rozprawę, były zorientowane zarówno, co do przedmiotu niniejszej sprawy, jak i toczących się innych spraw

związanych ze spadkiem po ojcu - odmowa ustanowienia adwokata/ radcy prawnego nie może być więc oceniona jako ewentualne pozbawienie strony możliwości obrony jej praw.

W ocenie Sądu Okręgowego rozeznanie odwołujących oraz ich pełnomocnika matki S. Ż. świadczy o tym, że są one w stanie samodzielnie realizować swoje usprawiedliwione cele procesowe. Przy czym Sąd ten miał na uwadze, że w odwołaniu w sposób precyzyjny określono żądanie, dodatkowo wniesione odwołania czyniły zadość wymaganiom pisma procesowego, jak też wymaganiom kwalifikowanym. Przytoczono okoliczności faktyczne, jak też wykazano na przepisy proceduralne, zawarto szereg wniosków dowodowych.

Według sądu pierwszej instancji, sama obawa strony wynikająca z nieposiadania pogłębionej wiedzy prawniczej, nie może stanowić wystarczającej podstawy do przyznania stronie pełnomocnika z urzędu

Ponadto Sąd Okręgowy zaznaczył, że w razie uzasadnionej potrzeby, sąd może udzielić stronie działającej bez zawodowego pełnomocnika niezbędnych pouczeń, co do czynności procesowych (art. 5 k.c.).

W świetle powyższego Sąd Okręgowy uznał, że materialna sytuacja wnioskodawców ma w niniejszej sprawie znaczenie drugorzędne. Jak już bowiem wyżej nadmieniono, o przesłankach ustanowienia pełnomocnika z urzędu decyduje potrzeba jego udziału w sprawie oraz możliwość pokrycia jego wynagrodzenia przez stronę. Zatem do uzyskania tego uprawnienia należy spełnić łącznie oba te warunki i nie jest możliwym ustanowienie adwokata z urzędu jedynie z uwagi na trudną sytuację finansową strony, gdy udzielenie pomocy prawnej z urzędu nie znajduje uzasadnienia. Sam fakt nieposiadania przez stronę środków na pokrycie kosztów adwokata lub radcy prawnego nie stanowi wystarczającej podstawy do ustanowienia pełnomocnika z urzędu. Winna bowiem jeszcze zaistnieć dodatkowa, a przy tym decydująca przesłanka uzasadniająca udział pełnomocnika w procesie, czyli znaczny stopień skomplikowania sprawy, ewentualnie pozbawienie strony możliwości działania na przykład na skutek jej nieporadność. Te warunki w sprawie nie zachodzą. Jednocześnie sąd pierwszej instancji miał na uwadze, że zaskarżone decyzje dotyczą odpowiedzialność odwołujących jako spadkobierców za zobowiązania składkowe spadkodawcy w wysokości około 80.000 zł, a sporządzony prawomocny spis inwentarza bez uwzględnienia rzeczy spornych wskazuje na wartość czynnego spadku w wysokości 1.436.367,84 zł.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji postanowienia.

Z powyższym postanowieniem Sądu Okręgowego w Szczecinie nie zgodziły się E. G. i I. G., które działając przez pełnomocnika matkę S. Ż. w wywiedzionym zażaleniu wniosły o jego zmianę i przyznanie pełnomocnika z urzędu. Skarżąca zarzuciła dowolne ustalenie, że odwołujące są w stanie samodzielnie realizować swoje usprawiedliwione cele procesowe. Pełnomocnik podniósł, że obie odwołujące się nie mają wystarczającej wiedzy i orientacji co do przedmiotu niniejszej sprawy ani podstawowej orientacji w regułach rządzących procesem cywilnym, są nieporadne i mają trudności w samodzielnym podejmowaniu czynności procesowych. Zaś pełnomocnik – autora odwołania jest osobą 60 letnią, przewlekłe chorą na rencie, a obecnie stan jej zdrowia uległ znaczeniu pogorszeniu. Nadto skarżąca podniosła, że odwołujące się nie mają możliwości finansowych pokrycia wynagrodzenia dla pełnomocnika z wyboru, nie władają żadną częścią majątku spadkowego.

Skarżąca podkreśliła, że brak pełnomocnika z urzędu narazi odwołujące się na skutek ich nieporadności pozbawia strony możliwości działania.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Zażalenie należało uznać za nieuzasadnione.

Sąd Apelacyjny podziela w całości ustalenia i rozważania przedstawione przez sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia.

W odpowiedzi na zażalenie należy wskazać, że dotychczas podejmowane czynności w sprawie nie wskazują na nieporadność odwołujących się. Słusznie Sąd Okręgowy podkreślił, że treść pism, wnioski i czynności podejmowane

dotychczas nie wskazują na potrzebę pomocy pełnomocnika z urzędu. Zaznaczyć przy tym należy, że faktyczne okoliczności sprawy są najlepiej znane stroną, a do sądu należy ich ocena w świetle regulacji prawnych mających zastosowanie w sprawie. Nadto w razie uzasadnionej potrzeby sąd może udzielić stronom i uczestnikom postępowania występującym w sprawie bez profesjonalnego pełnomocnika niezbędnych pouczeń co do czynności procesowych, w tym także może zwrócić uwagę na potrzebę skorzystania z pomocy profesjonalnego pełnomocnika.

Należy też mieć na uwadze stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 4 kwietnia 2014 r., I UK 363/13 (LEX nr 1482341), że jeśli z okoliczności sprawy wynika, iż strona wnosząca odwołanie od decyzji organu rentowego przejawia w określonym stopniu nieporadność, to sąd orzekający (również w postępowaniu odwoławczym) - w zależności od sytuacji - powinien udzielić stronie odwołującej się stosownego pouczenia co do czynności procesowych, przy czym pouczenie musi być adekwatne do jej zdolności percepcyjnych, a w wypadku stwierdzenia, że nieporadność strony jest tak duża, iż nie pozwala na samodzielne wykorzystanie udzielanych jej wskazówek, powinien zwrócić stronie uwagę na potrzebę skorzystania z fachowej pomocy prawnej i wyjaśnić zasady uzyskania takiej pomocy z urzędu.

Dalej Sąd Najwyższy wyjaśnił, że gdy okaże się, iż udział profesjonalnego pełnomocnika w sprawie - z uwagi na nieporadność strony - nie będzie konieczny, to nie można wykluczyć obowiązku przeprowadzenia przez sąd z urzędu dowodu niewnioskowanego przez stronę, zwłaszcza gdy taka potrzeba będzie wynikać z opartego na zobiektywizowanej ocenie przekonania o konieczności jego przeprowadzenia. W szczególności odnosi się to do sytuacji, gdy w sprawie wymagającej specjalistycznej wiedzy opinia biegłych budzi istotne wątpliwości, a zainteresowana strona wykazuje nieporadność w zgłaszaniu odpowiednich wniosków dowodowych.

Sąd Apelacyjny w całości podzielając powyższe stanowisko, za sądem pierwszej instancji uznaje, że z dotychczas podejmowanych czynności przez stronę skarżącą nie wynika jej nieporadność, która uzasadniałaby potrzebę udziału w sprawie profesjonalnego pełnomocnika z urzędu. Dalej trzeba podkreślić, że Sąd Okręgowy prawidłowo zwrócił uwagę, iż sama sytuacja materialna odwołujących nie stanowi przesłanki przyznania pełnomocnika z urzędu, skoro art. 117 § 5 k.p.c. jednoznacznie wskazuje, że udział pełnomocnika w sprawie musi być potrzebny.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Okręgowego, że w sprawie, na obecnym etapie postępowania, nie zachodzi potrzeba ustanowienia dla skarżących pełnomocnika z urzędu.

Uwzględniając powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w związku z art. 385 k.p.c., zażalenie, jako niezasadne, oddalił w całości.

SSA Urszula Iwanowska